

ANALECTA SACRA ET CLASSICA
SPICILEGIO SOLESMENSI

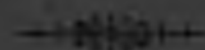
P A R I S I A

EDIDIT

JOANNES BAPTISTA CARDINALIS FITZ

EPISCOPUS PORTUENSIS ET S. REFINAR.

DE H. E. BIBLIOTHECARIUS

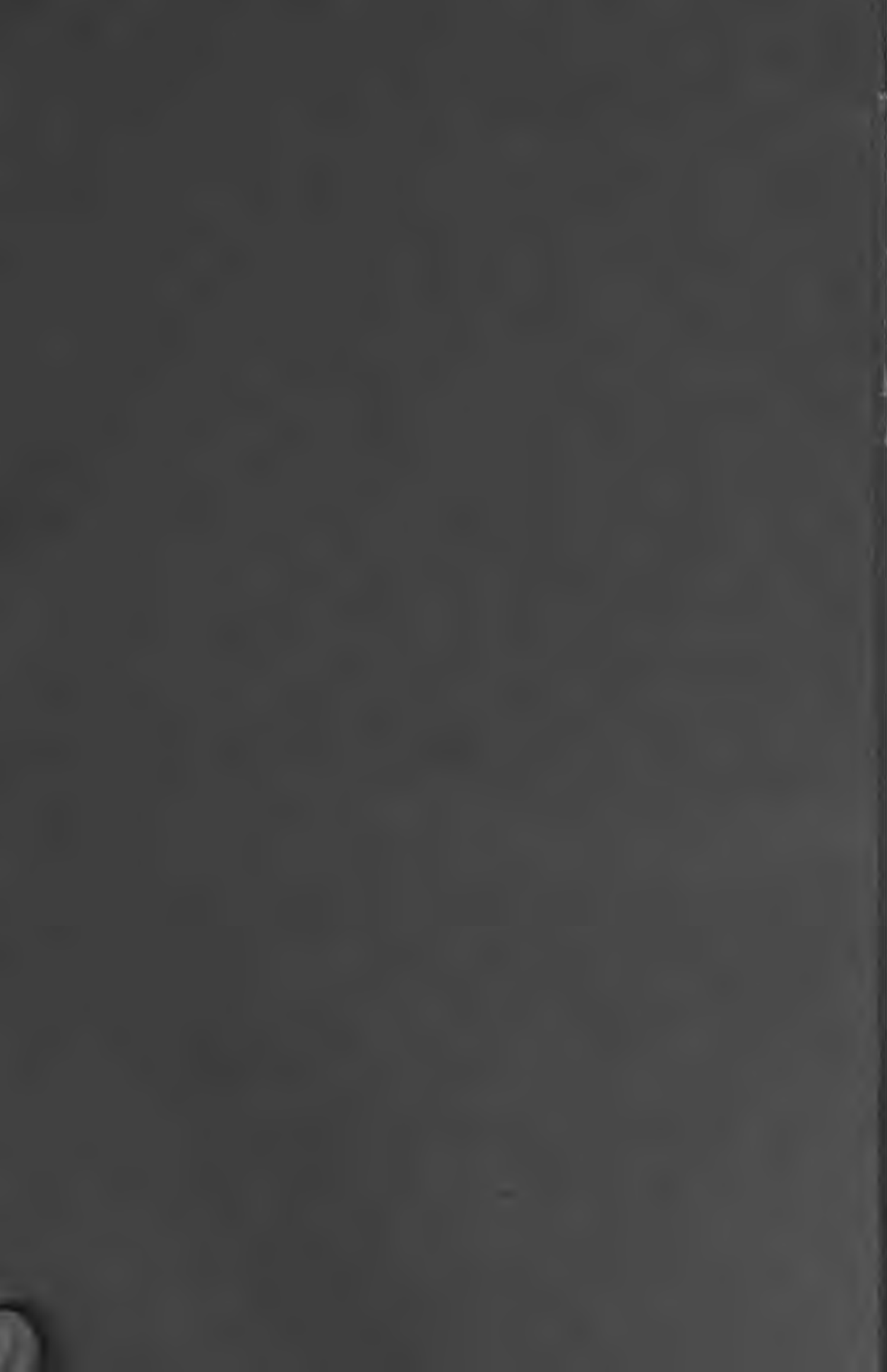
PARISIIS

ATQUE BOLAE ET ODERSVITI BIBLIOPOLAS

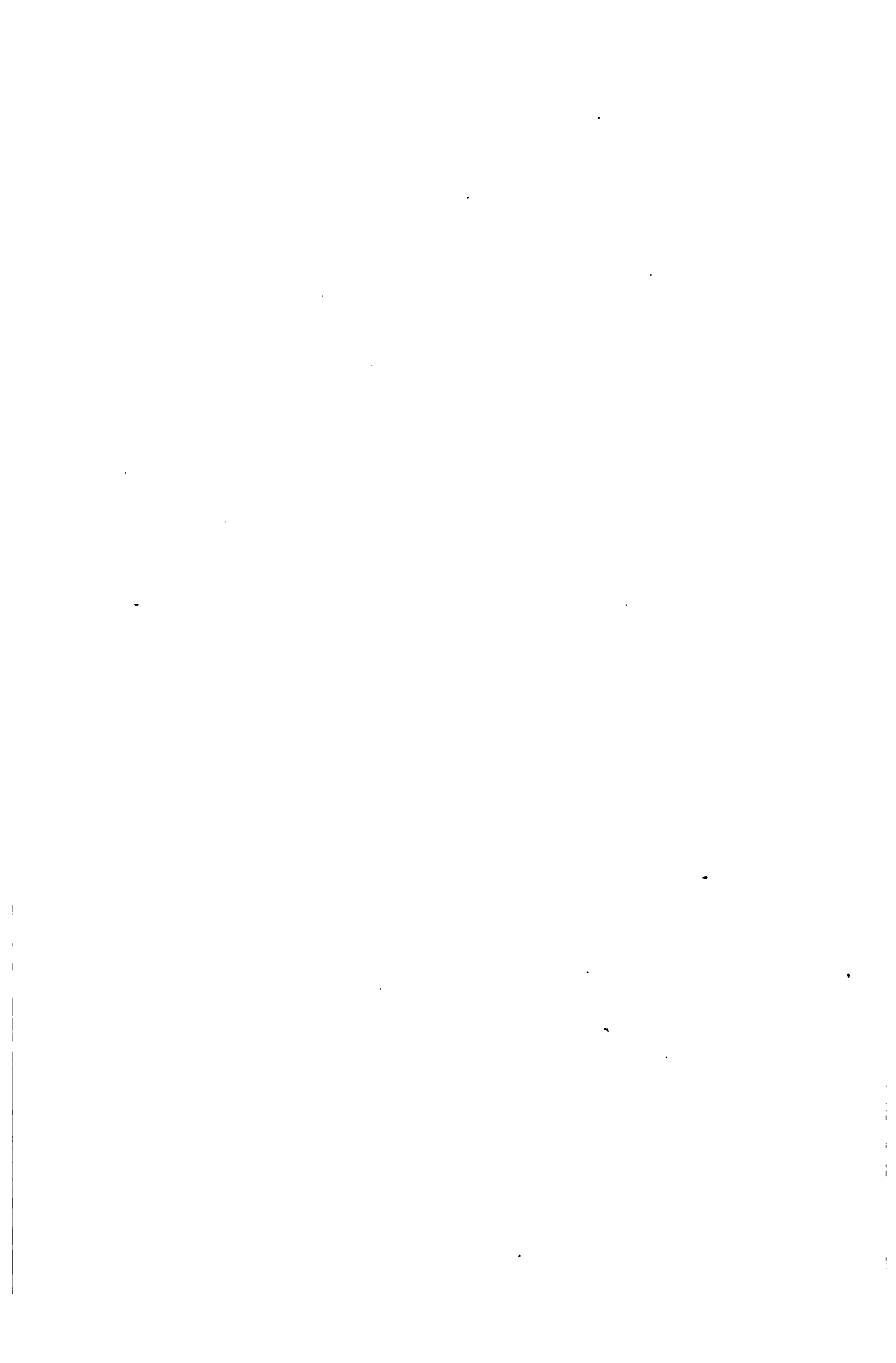
ROMAE

ES OPTICINÆ LIBRARIÆ PHILIPPI FUGIANI

MDCCCXXXVIII

ANALECTA
SACRA ET CLASSICA

ANALECTA SACRA ET CLASSICA

SPICILEGIO SOLESMENSI

PARATA

EDIDIT

JOANNES BAPTISTA CARDINALIS PITRA

EPISCOPUS PORTUENSIS ET S. RUFINAE
S. R. E. BIBLIOTHECARIUS

PARISIIS

APUD ROGER ET CHERNOWITZ BIBLIOPOLAS

ROMAE

EX OFFICINA LIBRARIA PHILIPPI CUGGIANI

ANNO MDCCCLXXXVIII

ANALECTA SACRA

C. μὴ οὖν πτώχειαν ὑπανοίσθωσαν περὶ τοῦ θ.
ἐτέρως πῶς ποιῆσαι.
καὶ στάσιν.

μηδὲ περιττόν τι τῶν μελῶν.
ὀνειδίζουσι τοῖς ἰδίοις μέλεσι
διὰ τὸ τοῦ βίου.

D. τῶν ἐντέρων ἢ ὀδόντων ἢ τοιῶνδε μαιρίων.

col. 496 A. φθαρτοῖς συνεκρίνομεν.
ἐπιδοξοτέρως δέ.

ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην.

fol. 99. B. ὡς ἐκ προσώπου.

τοῖς βρώμασι· Ἐν τούτοις, φησὶν, τὸ ἀδιάφο-
ρον, ἐπειδὴ πρὸς τὴν τοῦ καιροῦ χρείαν γε-
γίνηται, μηδαμῶς δεῖ πρὸς μέλλοντα αἰῶνα,
ᾧθιν ἐπιφέρει. Τὸ δὲ σῶμα.

C. σῶμα καὶ σχῆμα δικαίως.

καὶ τὸ τοῦ Κυρίου.

τοῦ σώματος ἀφελόμενοι καὶ τὸ καλῶς κείμε-
νον ἀρπάσαντες.

col. 497 A. ἐν τῇ θείᾳ κειμένων (edd. κινου-
μένων) γραφῇ.

ἔμπροσθεν τῶν μαθητῶν.

fol. 100. B. φησι γὰρ πρὸς τοὺς μαθητάς περὶ.

τῶν ὧδε ἐστώτων.

εὐθὺς γὰρ ἐπισυνάπτουσιν· ὁ μὲν γάρ.

ἀριθμήσας, καὶ ἐν ᾗ γέγονεν, καὶ παραλαμ-
βάνει.

C. παυσάσθωσαν οὖν οἱ τῶν θείων.

τὸ γὰρ μὴ τοιῶνδε.

Ex cap. XVI. Εἰ τοίνυν αἰῶνιοι σκηναὶ καὶ
ἀνέκλειπτος θησαυρός.

D. τὸ μετὰ τὴν ἀνάστασιν.

καὶ ὑποδείκνυντος.

col. 500 A. om. τι ante μὴ ἐξ εὐθείας.

τοῦναντίον δωριὰν ἡμῖν.

B. οὐχὶ ἀνάστασις, ἀλλ' εἰ ἄρα.

διὰ τοῦ ἀπαλλάττειν.

αὐτὴν εἴεται ὁ ἀπόστολος.

C. om. ἡ κρατεῖν.

οὐπερ τῷ θανάτῳ.

D. ἡμῖν πάντες οἱ τῆς.

τὸν λόγον, οὐ παρ' ἡμῶν, οὐ γάρ.

om. καὶ ante κηρύξαι.

παρὰ τὸ σπαρὶν σῶμα διὰ μέσου

col. 501 A. μὴ παραβλαβέντων.

om. ἡ ληλωθεμένα.

ZACHARIAS

EPISCOPUS MITYLENENSIS.

MONITUM.

Zachariae Mitylenensis nomine inscripta pagina in codice Monacensi occurrebat olim mihi, dum post prolixum iter Moscoviticum, fessus et festinus, regiam bibliothecam lustrarem: in promptu erat advertere eandem paginam tantum latine prodiiisse sub hoc titulo satis insolenti: *Zachariae disputatio contra ea quae de duobus principiis a Manichaeo quodam scripta et projecta in viam publicam reperit, Justiniano imperatore*. Ea praeter, ejusdem vetusti et elegantis scriptoris, ut ipsa rerum series ferebat, sequebantur capitula novem et quadraginta de eodem argumento. Faventibus ultimis horis, itineri accinctus, totum in schedis tumultuariis profligavi.

Sed cum liber ms. inexpectatus, licet bonae notae, nonnihil peccaret, nimisque citatum esset opus meum, jacuit neglectum, usque dum inciderem in codicem Ja-

nuensem, ex quo nihil haesitans vidi depromptam fuisse Turriani versionem Canisianis lectionibus insertam. Graeca iterum rescripsi, quibus emendari fas erat rediviva paginae Monacensis schediasmata. Deesse in Januensi capitula minime indolui, jam certior factus ea praeoccupata fuisse ab Angelo Maio (Quid non expiscatus est prior?). Ea tamen, deceptus codice Vaticano, nisi fallar, minus bene tribuit Maius ignoto Paulo Persae cum Photino Manichaeo configenti. Ut ut fuit, nihil aliud mihi superest quam ut graeca a Turriano neglecta et apud Maium desiderata, tandem schedis tritis eripiam, addam et varietates capitulorum, haud semper poenitendas, tum maxime ad codicem Vaticanum aut editionem Romanam, non semel nec leviter resarciendam.

I.

Ἀντίρρησις Ζηχρίου¹⁾ ἐπισκόπου Μιτυλήνης, εὐρόντος τρύτην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐν χάρτῃ, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ βασιλέως, ῥίψαντος αὐτὴν Μανιχαίου

Zachariae Mitylencensis disputatio contra ea quae de duobus principiis a Manichaeo quodam scripta et projecta in viam publicam reperit, Justiniano Imperatore.

Εἰ κατὰ πάντα ἐναντία εἶναι λέγεις, ἃς ὑποτίθῃ δύο ἀρχαί, τὴν μὲν τῷ ἀγαθῷ εἶναι λέγων²⁾, τὴν δὲ τῷ κακῷ, ἐπάναγκες, εἰ τὸ ἀγαθὸν οὐσίαν³⁾ φῆς, τὸ κακὸν μὴ εἶναι οὐσίαν· εἰ τὸ ἀγαθὸν ἀρχὴν⁴⁾ λέγεις, τὸ κακὸν μὴ εἶναι ἀρχὴν· εἰ τὸ ἀγαθὸν ἀγέννητον καὶ ἀίδιον⁵⁾, μὴ εἶναι τὰ αὐτὰ τὸ κακόν· εἰ γὰρ κατὰ πάντα ταῦτα κοινωνοῦσι, πῶς ἐναντία; Ἄλλως τε τὰ ἐναντία οὐ καθ' οὐσίαν εἰσὶ, λέγεται ἐναντία εἶναι (οὐσίαν γὰρ οὐδὲν ἐστὶ ἐναντίον), ἀλλ' ἢ κατὰ⁶⁾ τὸ πρὸς τί, ἢ κατὰ ποιότητα καὶ⁷⁾ συμβεβηκός, ἢ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν· ὅθεν τῷ πρώτῳ καὶ μόνῳ ἀγαθῷ, μηδὲν τούτων ἔχοντι, οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, διότι κατ' οὐσίαν ἐστὶν ἀγαθόν· τῇ δὲ οὐσίᾳ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον. Ἀντικεισθαι γὰρ λέγεται τὸ ἄνω πρὸς τὸ κάτω, οὐ κατὰ τὸ οὐσίαν εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρὸς τί· τὰ δὲ πρὸς τι τῇ σωματικῇ φύσει συνέζευχθαι· οὐκ ἄρξ ἐπὶ τῇ; ἀσωμάτου φύσει; καὶ πάντα περιεχού-

Si sunt omnibus contraria principia quae ponis, unum bonum quod vocas, et alterum malum, necesse est, si bonum substantiam esse dicis, malum non esse substantiam: si bonum dicis principium esse, malum non esse principium; si bonum esse ingnitum et aeternum, malum non esse sic; si enim haec communia habent omnia, quomodo sunt contraria? Praeterea contraria non quatenus substantiae sunt, dicuntur esse contraria (substantiae enim nihil est contrarium), sed aut quatenus sunt ad aliquid, aut secundum qualitatem et accidens, aut secundum habitum et privationem: ex quo fit, ut primo et soli bono, cum nihil horum habeat, nihil sit contrarium; quia secundum substantiam est bonum, substantiae vero nihil est contrarium. Contraria enim dicuntur sursum et deorsum, non quatenus substantiae sunt, sed quatenus ad aliquid. Quae autem

¹⁾ Ex duobus codd. Januensi f. 301-308 et Monacensi LXVI, f. 177. Latine tantum extant, Turriano interprete, in *Patrol. gr.* t. LXXXV, col. 1148. — M. est codex Monacensis.

²⁾ M. om. λέγων.

³⁾ M. οὐσίαν εἶναι φῆς.

⁴⁾ M. ἀρχὴν εἶναι.

⁵⁾ M. ἀίδιον καὶ ἀγέννητον.

⁶⁾ M. om. κατὰ.

⁷⁾ M. ἢ κατὰ συμβεβηκός.

σης καὶ ἀπεριλήπτου νοουμένης (ἐπὶ δὲ ¹⁾ μόνου Θεοῦ τοῦτο αὐτὸ εἶναι τε καὶ λέγεσθαι), χώραν οὐκ ἔχει τὸ ἄνω καὶ κάτω.

Καὶ ἡ δειλία δὲ ἀντικεῖσθαι λέγεται τῇ ἀνδρείᾳ, οὐχ ὡς οὐσία τίς οὕσα, ἀλλ' ὡς ποιότης καὶ συμβεβηκός, γινομένη τὴ ²⁾ πολλάκις καὶ ἀπογινομένη· ἡ γὰρ ἀνδρεία καὶ ἡ δειλία περὶ ψυχῆς θεωρεῖται, οὐχ ὡς οὐσία, ἀλλ' ὡς ποιότητες· ὅθεν οὐ ψυχαὶ λέγονται, ἀλλὰ περὶ ψυχῆν θεωροῦνται· ἡ μὲν ὡς ἕξις τις οὕσα ψυχῆς· ἡ δὲ, ὡς στέρησις, ἕξεως, καθάπερ ὑγεία καὶ νόσος· ἐπὶ ³⁾ τὸ σῶμα· ὅθεν ἀνάγκη τῶν στέρησεων προτερύειν τὰς ἕξεις. Τῆς ἄκρας τοίνυν ἂν εἴη μανίας, ἐπὶ Θεοῦ τοῦτο διανοεῖσθαι· ἡ γὰρ ἀντιδιαστολὴ τοῦ καλοῦ πρὸς τὸ ⁴⁾ κακὸν οὐκ ἐπὶ τοῦ Θεοῦ ⁵⁾ χώραν ἔχει, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐν ἀνθρωπίναις ⁶⁾ πράξεσι, καλοῦ τε καὶ κακοῦ, τοῦ μὲν καθ' ἕξιν τῇ τοῦ Θεοῦ δημιουργίᾳ συνεισερχομένου, τοῦ δὲ κατὰ στέρησιν ἕξεως· ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου κινήματος ἐπιγινομένου πολλάκις καὶ ἀπογινομένου ⁷⁾· τὸ γὰρ καλὸν τὸ ἐν ψυχῇ ⁸⁾ καὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῇ γενέσει, καθὰ εἴρηται, οἷα τις ἕξις ἀρίστη συνεισέρχεται· τῇ δὲ τούτου ῥοστώγη τῇ ἐκ προαιρέσεως καὶ κακῆς ἀναστροφῆς καὶ συνηθείας φαύλης συμβαινούσης, τὸ κακὸν οἷα τις ἕξεως στέρησις πολλάκις ἐπιγίνεται.

Ἀπαίδευτον τοίνυν καὶ λίαν ἀμαθὲς τὸ οὕτω λέγειν, ἀντικεῖσθαι τῷ κατ' οὐσίαν ἀγαθῷ ὄντι ⁹⁾ τὸ κακὸν, ὡς ἀντικεῖται τὸ ἄνω πρὸς τὸ κάτω· ἢ ὅλως εἶναι τί ἐναντίον τῷ κατ' οὐσίαν ἀγαθῷ, ὅπερ μόνος ἐστὶν ὁ Θεός· οὐδεὶς γὰρ, φησὶν, ἀγαθὸς εἰ

sunt ad aliquid, cum natura corporea annexa sunt: non igitur in natura incorporea, et quae omnibus antecellit et quae intelligitur comprehendi non posse (quod autem de solo Deo est et dicitur), locum habet sursum et deorsum.

Et timor dicitur contrarius fortitudini, non tanquam substantia aliqua, sed tanquam qualitas et accidens, quod saepe adest et abest: fortitudo enim et timor in anima spectantur, non tanquam substantiae, sed tanquam qualitates. Quocirca non dicuntur animae, sed circa animam considerantur; fortitudo tanquam habitus animae, timor tanquam privatio habitus; sicut sanitas et morbus in corpore; unde necesse est priores esse habitus privationibus. Summae igitur amentiae esset cogitare hoc in Deo: distinctio enim boni a malo non habet locum in Deo, sed in bono et malo actionum humanarum: bono quidem in creaturam Dei ingrediente secundum habitum; malo vero secundum privationem habitus ex motu liberae voluntatis accedente saepe et recedente: bonum enim in anima, et vivere secundum virtutem tanquam optimus quidam habitus, sicut dictum est, advenit homini: hujus vero ignavia ex voluntate et ex prava consuetudine, ac conversatione mala proficiscente, malum tanquam privatio habitus saepe accidit.

Rude igitur est et valde ineruditum, dicere malum esse contrarium bono secundum substantiam et per se bono, sicut contraria sunt sursum et deorsum; aut esse omnino aliquid contrarium bono secundum substantiam, quod est solus Deus:

¹⁾ Jan. om. inclusa, quibus M. inserit τὸ ἄνω καὶ κάτω ante εἶναι, manet corruptela et glossa latet.

²⁾ M. om. τε.

³⁾ M. περι.

⁴⁾ M. εἰς τὸ.

⁵⁾ M. ἐπὶ Θεοῦ χώραν οὐκ ἔχει.

⁶⁾ M. ἐνανθρωπίνεσιν male.

⁷⁾ καὶ ἀπογινομένου non vertit T.

⁸⁾ M. τῇ ψυχῇ.

⁹⁾ M. ἀγαθῷ καὶ αὐτοαγαθῷ ὄντι.

μη εἶ, ὁ Θεός¹⁾. διότι μόνως αὐτοῦ τὸ ἄτρεπτον ἐστὶν ἀγαθόν, οἷα πρῶτως ὦν ἀγαθός· καὶ κατ' οὐσίαν ὦν ἀγαθός, ἥ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον²⁾. "Ὡστε τὸ κακὸν μὴ εἶναι κατ' οὐσίαν· τῷ γὰρ ὄντι, τὸ μὴ ὄν ἀντιδικιρεῖται³⁾ ὅθεν οὐκ οὐσία, τὸ μὴ ὄν· εἰ δὲ τὸ μὴ ὄν, οὐκ οὐσία, ἀντιδικιρεῖσθαι δὲ φησὶ⁴⁾ τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν, οὐσίᾳ ὄντι, τὸ ἄρα κακὸν οὐκ οὐσία.

Εἰ δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, καὶ ἐτέρως μὲν τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τῷ Θεῷ θεωρεῖται, αὐτοακλονήτως ἀγαθῷ ὄντι καὶ κατ' οὐσίαν καὶ πρῶτῳ ἀγαθῷ νοουμένῳ· ἐτέρως δὲ τὸ ἐν ἀνθρώποις, τὴν κατὰ προαίρεσιν πολλάκις ὑπομένον τῆς οἰκείας ἐξέως στέρησιν καὶ μετὰ⁵⁾ τῶν οὕτω νοουμένων καὶ⁶⁾ λεγομένων ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, πῶς οὐ βαρβαρικὸν καὶ ἀνόητον καὶ πανταχόθεν ἀσύστατον, τὸ περὶ δύο ἀρχῶν μυθολόγημα, ἃς οὐδαμῶς αἱ κοιναὶ παραδέχονται ἔννοιαι; πῶς γὰρ κύριος ἂν εἴη ἀρχὴ, ἡ μὲν πάντων ἀρχουσα; εἰ δὲ πάντων⁷⁾ ἀνάγκη ἀρχεῖν⁸⁾ τὴν ἀρχὴν, μία ἂν εἴη καὶ μόνη ἀρχή.

Τὸ κακὸν τοίνυν οὐκ οὐσία, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ νόμου παράβασις; ἐκ μόνου τοῦ αὐτεξουσίου κινήματος τοῖς ῥαθυμοῦσι λογικοῖς ἐπισυμβαίνειν, καὶ ἐν μόνη τῇ πράξει τῶν ἀπειθούντων τῇ τοῦ Θεοῦ νομοθεσίᾳ θεωρούμενον· ὅθεν καὶ παύεσθαι πέφυκε, μεταμελομένων⁹⁾ πολλάκις τῶν τὸ κακὸν πραττόντων, καὶ πρὸς ἀρετὴν ἐπανιόντων τῷ αὐτεξουσίῳ κινήματι· ὅπερ μάλιστα δείκνυσιν μὴ εἶναι τὰ κακὰ κατὰ φύσιν· κρατεῖν γὰρ τῶν κατὰ φύσιν ἀμήχανον¹⁰⁾.

* Nemo enim bonus, nisi unus Deus, quia ipsius bonum tantum est immutabile, tanquam qui est primum bonus, et secundum substantiam bonus, cui substantiae nihil est contrarium. Quare malum non est secundum substantiam: ei enim quod est, opponitur; unde non est substantia quod non est. Si autem quod non est, non est substantia, et opponitur malum, ut ais, bono, quod est substantia, malum igitur non est substantia.

Si autem haec sic habent, et aliter bonum quod est in Deo, consideratur, qui ut bonum, a seipso motus, et secundum substantiam bonus, et quod primum bonum intelligitur; aliter vero consideratur in hominibus, quod saepe privationem habitus proprii voluntariam recipit, et veritas est cum iis quae sic intelliguntur et dicuntur: annon est barbara et stulta et ex omni parte repugnans fabula de duobus principiis, quae communes notiones non admittunt? Quomodo enim esse poterit ἀρχή, quae non in omnibus principatum tenet: si autem necesse est, ut in omnibus principatum teneat ἡ ἀρχή, unus solus erit princeps, sive principium.

Igitur malum non est substantia, sed divinae legis transgressio, quae ex solo motu liberae voluntatis ignavis ratiocinatoribus accidit, et in sola actione non obtemperantium legi Dei cernitur: unde in ea inest, ut possit desinere, cum poeniteat saepenumero eos qui maleficio faciunt, et ad virtutem motu voluntatis redeunt; quod quidem documento est, non esse mala secundum naturam. Quae enim secundum naturam sunt, vinci non pos-

¹⁾ Luc. XVIII, 19.

²⁾ Turr. vertit: *qua ratione nihil est et contrarium*.

³⁾ Turr. *opponitur dividendo quod non est*.

⁴⁾ Turr. *opponitur malum substantiae dividendo, ut ais*.

⁵⁾ M. καὶ εἰ μετὰ.

⁶⁾ M. τε καί.

⁷⁾ M. πάντων ἀρχή, ἂν.

⁸⁾ M. om. ἀρχεῖν.

⁹⁾ M. μεταμελουμένων.

¹⁰⁾ M. ἀδύνατον.

Εἰ δὲ μὴ φύσει τὰ κακὰ, τῶν φύσεων δὲ δημιουργὸς ὁ Θεός, μία καὶ μόνη ἂν¹⁾ εἴη ἀρχή, ἥτις διὰ τὸ ἀπεριόριστος εἶναι πανταχοῦ νοουμένη, οὐδεμίαν χώραν δίδωσι τῇ μὴ οὐσῇ κακίᾳ²⁾.

Ἄλλ' ἦν μὲν ἱκανὰ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ προτεθέντα· κεφάλαια δ' ὅμως συνέταξα, νῦν μὲν συγχωροῦντα ἀντικεισθαι τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν, ἀποδείκνυντα δὲ μὴ εἶναι τὸ κακὸν, μητ' ἀρχὴν³⁾. μητ' ἀγέννητον, μητε συνυπάρχον Θεῷ· νῦν δὲ ὅτι οὐκ ἀντικεῖται τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν, καὶ ποτὲ μὲν παριστῶντα, ὅτι καὶ ἐξ ὧν οἱ Μανιχαῖοι φασιν, οὐ δύο ἀρχάς· ἀγενήτους· ἀνάγκη δογματίζειν, ποτὲ δὲ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ δογματίζοντα⁴⁾.

sunt. Si autem mala non sunt ex natura, et naturarum fabricator Deus est, unum igitur et solum principium erit: quod quia incircumscribitur est, et ubique esse intelligitur, nullum locum dat nequitiae quae nihil est.

Sane haec satis erant contra objecta. Capitula tamen composui, quae modo quidem concedunt malum esse bono contrarium, sed demonstrant malum neque esse principium, neque ingenitum, neque cum Deo simul existens; modo autem negant bonum esse malo oppositum, et aliquando ex iisdem Manichaeorum argumentis comprobant, necessarium non esse duo increata principia asserere, aliquando autem de bono et malo dogmatizant [utrum aliud sit esse aliquid, aliud vero alicui esse oppositum].

II.

Capitula XLIX aucta varietatibus⁵⁾.

Manichaei prooemium. Εἰτα μὲν... οὐ δὴ λέγεται... οἷα ἂν ἦν τὰ ἀντικείμενα... Ubi edd. οὐκ ἀνάγκη usque ad εἰ γάρ ἐστι, aliter cod.: οὐκ ἀνάγκη, τοῦ ἀγαθοῦ ὄντος· καὶ τοῦ καλοῦ, εἶναι καὶ τὸ πονηρὸν καὶ τὸ κακὸν, καὶ εἰ ἡ οὐσία ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν, καὶ τὰ ἀντικείμενα οὐσίαι· εἶναι. Εἰ δὲ συμβαλὴν θάτερον καὶ τὸ ἕτερον, εἰ γάρ... ἀντιδιχιστούμενον αὐτῷ... ἀντικεῖσθαι κατὰ τὸ πονηρὸν... τὰ εἰρήμενα παρὰσσησι... post ἀγενήτους· Maius om. μίαν μὲν ἀγαθῶν, μίαν δὲ πονηρῶν.

Κεφ. Α'. Inc. Ἄλλο τό τι εἶναι, ἄλλο δὲ τὸ ἀντικεῖσθαι. Τὸ μὲν γὰρ εἶναι...

Κεφ. Β'. Πῶς οὐκ ἄλληλα αἴτια ἔσται ἀντικείμενα.

Κεφ. Γ'. Εἰ οὐκ ἐκ παραθέσεως...

Κεφ. Δ'. Post ἀντιδιχιστέλλεσθαι Maius om. τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι τὸν Θεὸν, πῶς διὰ τὸ ἀντιδ.

Κεφ. ε'. Πῶς οὐ τίνα τρόπον πρὸ τοῦ εἶναι τί ἀναρχὸν ἀντιδιέσταλτο τῷ ἀνάρχῳ τὸ ἀναρχόν; καὶ εἰ δυνατόν... τῷ μὴ παρόντι.

Κεφ. Ζ'. Ἐπὶ Θεοῦ.

¹⁾ M. μόνη ἦν ἀρχή.

²⁾ Huc usque Turrianns latine. Sequentia statim habet Monacensis, quae manifestum significant ejusdem auctoris transitum ad XLIX capitula. In Vaticano multa alia interponuntur, quae fortasse erunt plagarii Pauli Persae auctaria.

³⁾ V. om. μητ'.

⁴⁾ V. desunt. καὶ τοῦ κακοῦ κατ' ἀνάγκην δογματίζοντα ἄλλο τὸ τί εἶναι, ἄλλο δὲ τὸ ἀντικεῖσθαι τό τι, vide infra p.

⁵⁾ Capitula edidit A. Maius in *Bibl. N. PP.* t. IV, part. II, p. 93 ex cod. Vatic. Dxi, fol. 258.

Κεφ. Ι'. Κχι ἡ μὲν διὰ τῆς ψυχῆς γένεσις... ἀποδείκνυται τὸ προκείμενον.

Κεφ. ΙΑ'. Καὶ εἰ ἀναρχὸς ἀντιδιέσταλτο bis.

Κεφ. ΙΒ'. Γενητοῖς καὶ πρὸ τοῦ ἐνάρχου εἶναι μὲν ἀναρχον, μὴ ἀντιδιαστέλλεσθαι δὲ τοῖς ἐνάρχοις.

Κεφ. ΙΓ'. Τῷ ἀϊδίῳ κακῷ... τοῖς ὑπ' αὐτοῦ...

Κεφ. ΙΕ' = Κ', apud Maium dividuntur in ΙΕ', α', β', γ', δ', ε'.

Κεφ. ΙΖ'. Πρὸς ἀλλήλας, τοὺς οἰκείους.

Κεφ. ΚΑ' [al. Ις']. Λευκὸν καὶ μέλιν...

Κεφ. ΚΒ' [al. ΙΖ']. Ἀντικεῖται ὑπεναντίως... πολεμῶς...

Κεφ. ΚΔ' [al. ΙΘ']. Ὡςπερ δὴ ἀληθές... τοῦ ποῦ εἶναι, καὶ τοῦ ἀρχῆν εἶναι, ὥςπερ τὸ πῦρ... ὡς καὶ τὸ πῦρ.

Κεφ. Λ' [al. ΚΕ']. Τοῖς γενητοῖς, ἴσα μὲν τῷ χρόνῳ, οὐκ ἴσα δέ...

Κεφ. ΛΒ' [al. ΚΖ']. Κατὰ κτήσιν, τούτων τάγαθὸν οὐ κατὰ φύσιν.

Κεφ. ΛΓ' [al. ΚΗ']. Πάσχει αἰεὶ εἰδ' οὐ πάσχει.

Κεφ. ΛΔ' [al. ΚΘ']. Ἄρα τὰ γένητα, ἀλλ' εἰ ἀγέννητα.

Κεφ. ΛΖ' [al. ΛΒ']. Τὸ δὲ τοῦ Θεοῦ.

Κεφ. ΛΗ' [al. ΛΓ']. Ἐτερόν ἐστι παρὰ τὸ θάτερον.

Κεφ. ΛΘ' [al. ΛΔ']. Τό τε θερμὸν ἐστὶ καὶ τὸ ψυχρόν.

Κεφ. Μ' [al. ΛΕ']. Τὸν δὲ μοιχεύσαντα ψόγου.

Κεφ. ΜΒ' [al. ΛΖ']. Εἰ νόμῳ ἀπηγορεύμενα... καὶ εἰ κακῶν ἡ ψυχὴ...

Κεφ. ΜΔ' [al. ΛΘ']. Μετ' ἐξουσιότητος ἐργαζομένου Θεοῦ.

Κεφ. ΜΕ' [al. Μ']. Καὶ παραγαγὼν τοὺς ποιήσαντας.

Κεφ. Μς' [al. ΜΑ']. Ἀδύνατον ἔχειν.

Κεφ. ΜΖ' [al. ΜΑ']. Εὐσεβεῖας παιδευτήρια καὶ κακῶν δε διττῶς... μέχρι προσηγορίας... καὶ πρόνοια τῶν ὄντων τροφίμοι τῆς ἀληθείας.

Κεφ. ΜΗ' [al. ΜΒ']. συμβεβηκῶς εἰδ' ὁ ἀγαθὸς οὐσία, ὁ ἀγαθὸς ἐστὶ συμβεβηκός... ἀλλὰ τὸ αὐθαιρέτως συμβαῖνον ἐν ταῖς τῶν λ. κ. πράξεσιν.

Κεφ. ΜΘ' [al. ΜΓ']. Πῶς οὐ τῆς ἀγνοίας καὶ ἀσεβείας οἱ τὴν τοῦ Μάνεντος ἀσπαζόμενοι κακοδοξίαν.

SEVERIANUS GABALITANUS

EPISCOPUS.

[Ἐκ τοῦ κατὰ τῶν αἰρετικῶν.]

Ex sermone contra haereticos ¹⁾).

Πᾶν τὸ ὁρώμενον ἢ μέρει πάντως ὁράται, ὡς ἄνθρωπος καὶ γῆ καὶ ὅσοις οὐ πρὸς κτείνεται τῆς ὀπτικῆς δυνάμεως ἢ ἀντίλη-

Quodcumque cernitur, vel ex parte prorsus aspicitur, ut homo et terra aut quaevis, si nullus obex vim oculorum in-

¹⁾ Ex cod. Coislin. 276 fol. 41, 42. Dubio procul pertinet fragmentum ad Severiani opus inscriptum: *Adversus haereticos*, ex quo alia

et quidem insignia inseruntur in Damasceni *Parallela Rupefucaldiana*, vid. *Patrol. t. xovi* col. 534-536.